

Osnovna škola	Klinča Sela
Nastavni predmet	Katolički vjeronauk
Vjeroučitelj	Josip Kunac, <i>prof.</i>
Razredni odjel	6. razred
Redni broj pripreme	49.
Nastavna cjelina / tema	VI. SAKRAMENTI – ISUS MEĐU NAMA
Nastavna jedinica / podtema	1. Znakovi u svakodnevnom životu

Odgojno-obrazovni ishodi učenja:

OŠ KV B.6.3. Učenik navodi i analizira obilježja, znakove i njihova značenja. Prepoznaje religiozne znakove.

Ključni pojmovi	znak, simbol, vidljivo, nevidljivo, značenje, križ, religiozni znak
Središnje / problemsko pitanje	Kako vidljivi znakovi mogu izraziti ili otkriti stvarnost koja je često nevidljiva?
Nastavne metode	razgovor, vodič slaganja i neslaganja, čitanje s dokazom, tumačenje znakova i simbola, uspoređivanje, rad s citatom, problemski zadatci, crtanje, poučna priča, formativna provjera, digitalni sadržaj
Oblici rada	frontalni rad, individualni rad, rad u paru, rad u skupinama, mješoviti rad
Nastavna sredstva	udžbenik, str. 64, radna bilježnica, str. 92–93, digitalni udžbenik, bilježnica, kartice, projektor / pametna ploča, papir i bojice
Međupredmetne poveznice	Učiti kako učiti: uku B.2.4.; Hrvatski jezik: OŠ HJ A.6.1., OŠ HJ A.6.2.; Likovna kultura: OŠ LK A.6.2.; Osobni i socijalni razvoj: osr A.3.1.

Vrednovanje:

Vrednovanje za učenje: praćenje tumačenja svakodnevnih i religioznih znakova, pronalaženja dokaza u tekstu, suradničkih zaključaka i formativne provjere.

Vrednovanje kao učenje: samoprocjena učenika koliko može razlikovati znak od njegova dubljeg značenja i navesti vlastiti primjer.

Vrednovanje naučenoga: formalno brojčano vrednovanje nije predviđeno.

TIJEK NASTAVNOGA SATA

I. UVODNI DIO – DOŽIVI (približno 7–10 minuta)

Uvodna molitva:

Oče naš...

ili:

Bože, hvala Ti što nam kroz ljude, riječi, geste i znakove pomažeš prepoznati ljubav, mir i blizinu. Otvori naše oči i srce da razumijemo ono što se ne vidi odmah i da križ prepoznamo kao znak Isusove ljubavi i nade. Amen.

Alternativa: Učenici će u tišini pogledati križ i u sebi izgovoriti: „Isuse, pomози mi prepoznati Tvoju ljubav i u malim znakovima dobra.“

Povezivanje s prethodnim satom / pregled domaće zadaće:

Učenici daju vjeroučitelju na uvid domaću zadaću od prošlog susreta:

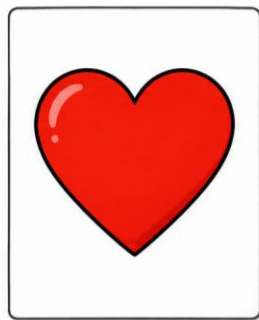
„Učenici će riješiti, ili dovršiti rješavanje RB, str. 80.“

Ili:

„Učenici će u bilježnicu napisati sedam tema cjeline i uz svaku samo jednu ključnu riječ koja im najbolje pomaže pri ponavljanju.“

Motivacija:

Učenici će bez riječi izvesti četiri kratke geste ili će promotriti znakove: podignuti palac, rukovanje, srce na kartici i crveno svjetlo semafora. Učenici u paru zapisuju što svaka gesta ili slika „govori“ bez izgovorene rečenice.

Razgovor:

- Što ste razumjeli bez ijedne riječi? (Znak ili gesta prenijeli su poruku.)
- Je li isti znak uvijek jednakoga značenja? (Ne; značenje ovisi o dogovoru, kulturi i situaciji.)
- Može li vidljiva stvar govoriti o nečemu nevidljivome? (Da, primjerice srce o ljubavi.)
- Koji kršćanski znak odmah možete prepoznati? (Križ; mogući su i drugi odgovori.)

Najava teme i središnjega pitanja:

Danas upoznajemo znakove u svakodnevnom životu. Posebno ćemo uočiti kako vidljivo može upućivati na dublje, često nevidljivo značenje. Istraživat ćemo: Kako vidljivi znakovi mogu izraziti ili otkriti stvarnost koja je često nevidljiva?

II. SREDIŠNJI DIO – OTKRIJ I POVEŽI (približno 27–30 minuta)

Napomena o izboru aktivnosti: Aktivnosti u nastavku predstavljaju prijedloge i mogućnosti izbora. Nije predviđeno da se sve provedu u jednom nastavnom satu. Vjeroučitelj odabire aktivnosti prema odgojno-obrazovnim ishodima, raspoloživom vremenu, osobitostima razreda, dostupnoj opremi i potrebama učenika.

Aktivnost 1: Obrada teksta / sadržaja (individualni rad, rad u paru i zajednička provjera, 12 minuta)

Učenici će prije čitanja teksta “Znakovi u svakodnevnom životu”, udžbenik, str. 64, prepisati pet tvrdnji i označiti ih sa SLAŽEM SE / NE SLAŽEM SE. Nakon čitanja teksta ponovno označuju odgovor, uz svaku promijenjenu tvrdnju dopisuju jednu riječ iz teksta koja ih je uvjerila i zatim u paru uspoređuju promjene.

Rješenje nakon čitanja: 1. NE; 2. DA; 3. DA; 4. NE; 5. DA.

Radni predložak:

TVRDNJA	PRIJE	POSLIJE
Znak mora biti riječ.		
Vidljivi znak može upućivati na nevidljivu stvarnost.		
Poljubac i dar mogu biti znak ljubavi.		
Zastava je samo komad obojene tkanine.		
Križ može govoriti o Isusovoj muci, smrti, uskrsnuću i nadi.		

Ili:

Učenici će pročitati tekst “Znakovi u svakodnevnom životu”, udžbenik, str. 64 i definiciju “znaka”.

Definicija iz okvira u udžbeniku:

ZNAK – neka vidljiva stvarnost kojom se želi izreći neka druga (često nevidljiva) stvarnost.

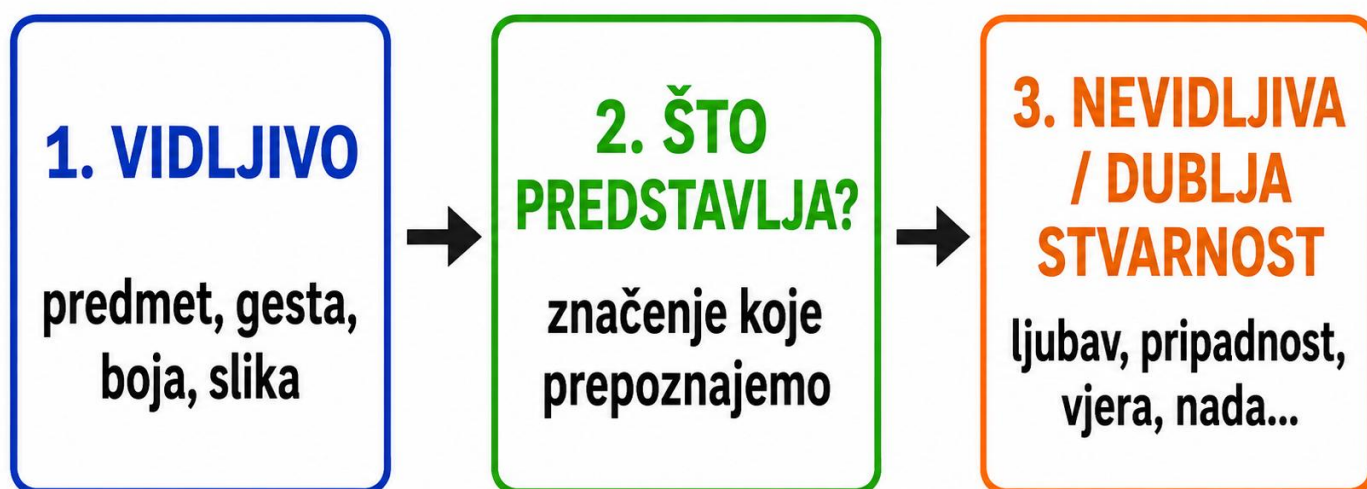
Razgovor:

- Zašto se ljudi služe znakovima? (Lakše razumiju i izražavaju stvarnosti koje su često nevidljive.)
- Kako poljubac ili dar postaju znakovi? (Vidljivo izražavaju ljubav ili pažnju.)

- Što prepoznamo u hrvatskoj zastavi ili grbu? (Domovinu i pripadnost.)
- Što bijeli golub može simbolizirati u kršćanstvu? (Duha Svetoga, čistoću, mir i slobodu.)
- Što kršćanin vidi u križu? (Isusovu muku, smrt i uskrsnuće, pobjedu nad smrću i nadu.)
- Dovrši definiciju: znak je... (vidljiva stvarnost kojom se želi izreći druga, često nevidljiva stvarnost.)

Shematski prikaz i ključni naglasci:

KAKO DJELUJE ZNAK?

Kršćanski naglasak: Kršćanski znak nije samo ukras. Križ vidimo očima, ali on vjerniku govori o Isusovoj ljubavi, smrti i uskrsnuću te o nadi da smrt nema posljednju riječ.

Aktivnost 2: Znak ili samo predmet? (individualni rad, 7 minuta)

Učenici će za svaki primjer odlučiti je li u zadanoj situaciji samo predmet ili nosi i dodatno značenje. Uz tri primjera moraju napisati kratko objašnjenje.

Moguće: semafor – znak „stani“; poklon – znak pažnje; bijeli golub – religiozni simbol Duha Svetoga / mira; čaša – u zadanoj situaciji samo predmet; križ – religiozni znak koji upućuje na Krista.

Radni predložak:

PRIMJER	PREDMET / ZNAK	ŠTO ZNAČI?
crveno svjetlo semafora	_____	_____
poklon za rođendan	_____	_____
bijeli golub na crkvenoj slici	_____	_____
obična čaša na stolu	_____	_____

križ u učionici

Aktivnost 3: Poruka bez riječi (rad u paru, 7 minuta)

Rad u paru. Jedan učenik izvlači karticu s gestom ili znakom i bez riječi je pokazuje: rukovanje, zagrljaj bez dodirivanja (samo pantomima), podignuti palac, „stop“ dlanom, osmijeh. Partner pogađa poruku i objašnjava po čemu ju je prepoznao. Zatim zamijene uloge.

Moguće poruke: prihvatanje / prijateljstvo; blizina; odobravanje; zaustavljanje; radost / dobrodošlica.

Radni predložak:

ZNAK / GESTA	ŠTO PORUČUJE?
Rukovanje	_____
Zagrljaj pantomimom	_____
Podignuti palac	_____
Dlan „stop“	_____
Osmijeh	_____

Aktivnost 4: Srce majke – što simbol govori? (rad u skupinama, 8 minuta)

Rad u skupinama. Učenici će pročitati tekst iz udžbenika i objasniti zašto student nije mislio samo na veličinu organa nego na ljubav koju povezujemo sa srcem. Skupina zatim oblikuje jednu rečenicu: „Srce je vidljivo, a u priči predstavlja...“

Mogući odgovor: Srce je vidljivo, a u priči predstavlja veliku majčinsku ljubav i dobrotu.

Jednoga je jutro profesor kardiologije doveo studente u laboratorij na sveučilištu. Promatrajući ljudske organe, ugledali su neobično veliko srce. Profesor ih upita čije bi to srce moglo biti. Jedan student odgovori: »Bilo je to srce majke.«

(prema Phil Bosmans, »Ponekad je dovoljna sunčeva zraka«)

Radni predložak:

Zašto student nije mislio samo na veličinu organa nego na ljubav koju povezujemo sa srcem?

ŠTO JE VIDLJIVO?	ŠTO U PRIČI PREDSTAVLJA?
_____	_____ _____

Aktivnost 5: Logo koji govori (individualni rad, 7 minuta)

Učenici će iz sjećanja nacrtati jednostavan logo jedne automobilske, sportske ili druge njima poznate marke. Ne vrednuje se izgled loga, nego objašnjenje kako nekoliko linija ili boja može odmah prizvati naziv, proizvod ili doživljaj. Učenici koji ne žele crtati marku mogu nacrtati znak aplikacije ili prometni znak.

Mogući odgovori razlikuju se. Naglasak je na zaključku da dogovoreni znak u malom broju elemenata prenosi mnogo informacija.

Radni predložak:

NACRTAJ LOGO / ZNAK	NAZIV	ŠTO TI TAJ ZNAK GOVORI?
PROSTOR ZA CRTEŽ		— —

Aktivnost 6: Jungova misao o simbolu (rad u paru, 8 minuta)

Rad u paru. Parovi preoblikuju Jungovu misao u jednu jednostavnu rečenicu razumljivu učeniku 6. razreda i navode jedan simbol koji „upućuje dalje od sebe“.

Moguće: Simbol nije važan samo zbog onoga što vidimo, nego zato što nas vodi prema dubljem značenju. Primjeri: križ – Kristova ljubav; zastava – domovina; srce – ljubav.

CARL GUSTAV JUNG , švicarski psiholog i psihijatar
»Simbol ništa ne skriva, ne objašnjava, on upućuje s one strane samog sebe, onostrano, naslućenom, koje nijedna riječ jezika ne može izraziti...«

Radni predložak:

JUNGOVU MISAO RECI SVOJIM RIJEČIMA	PRIMJER SIMBOLA I NJEGOVO ZNAČENJE

Aktivnost 7: Sedam znakova – sedam poruka (rad u skupinama, 8 minuta)

Rad u skupinama. Učenici dobivaju sedam primjera sa stranice udžbenika i povezuju znak s porukom. Nakon provjere biraju jedan primjer i objašnjavaju može li se isti znak u drugoj situaciji tumačiti drukčije.

Rješenje prema udžbeniku: srce – ljubav; oblak – sprema se kiša; duga – kiša prestaje; pružena ruka – prijateljstvo; suza / kap – tuga; crveno svjetlo – stati; križ – Isusova muka, smrt i uskrsnuće, ljubav i nada.

Radni predložak:

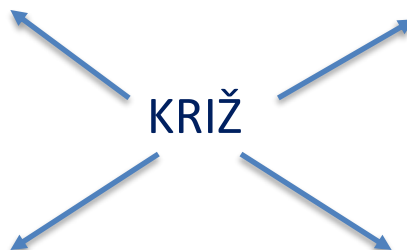
ZNAK	PORUKA
	_____
	_____
	_____
	_____
suza	_____
	_____
	_____

Aktivnost 8: Križ – jedan znak, četiri poruke (individualni rad, 7 minuta)

Učenici će oko riječi KRIŽ upisati četiri kratka pojma iz teksta: MUKA – SMRT – USKRSNUĆE – NADA. Zatim odabiru jedan pojam i jednom rečenicom objašnjavaju kako se vidi dublje značenje križa.

Moguće: Križ ne govori samo o Isusovoj smrti nego i o uskrsnuću, pobjedi nad smrću i nadi slobode.

Radni predložak:

POJAM	KAKO JE POVEZAN S KRIŽEM?
MUKA	_____
SMRT	_____
USKRSNUĆE	_____
NADA	_____

Aktivnost 9: Jedan predmet – različita značenja (rad u paru, 8 minuta)

Rad u paru. Parovi dobivaju tri predmeta ili slike: svijeća, prsten i voda. Za svaki trebaju smisliti dvije različite situacije u kojima predmet može imati drukčije značenje. Zatim objašnjavaju zašto kontekst pomaže razumjeti znak.

Moguće: svijeća – svjetlo u mraku / rođendan / molitva; prsten – ukras / ženidba; voda – piće / pranje / krštenje. Kontekst određuje na koju stvarnost znak upućuje.

Radni predložak:

PREDMET	SITUACIJA / ZNAČENJE 1	SITUACIJA / ZNAČENJE 2
Svijeća 	_____	_____
Prsten 	_____	_____
Voda 	_____	_____

Aktivnost 10: Znakovi u školi (rad u skupinama, 8 minuta)

Rad u skupinama. Učenici na listu crtaju tlocrt zamišljene škole i na njega upisuju ili crtaju najmanje šest korisnih znakova: izlaz, prva pomoć, zabrana pušenja, smjer stepenica, školski grb, znak knjižnice i sl. Izvjestitelj objašnjava koji je znak najvažniji za sigurnost, a koji za pripadnost zajednici.

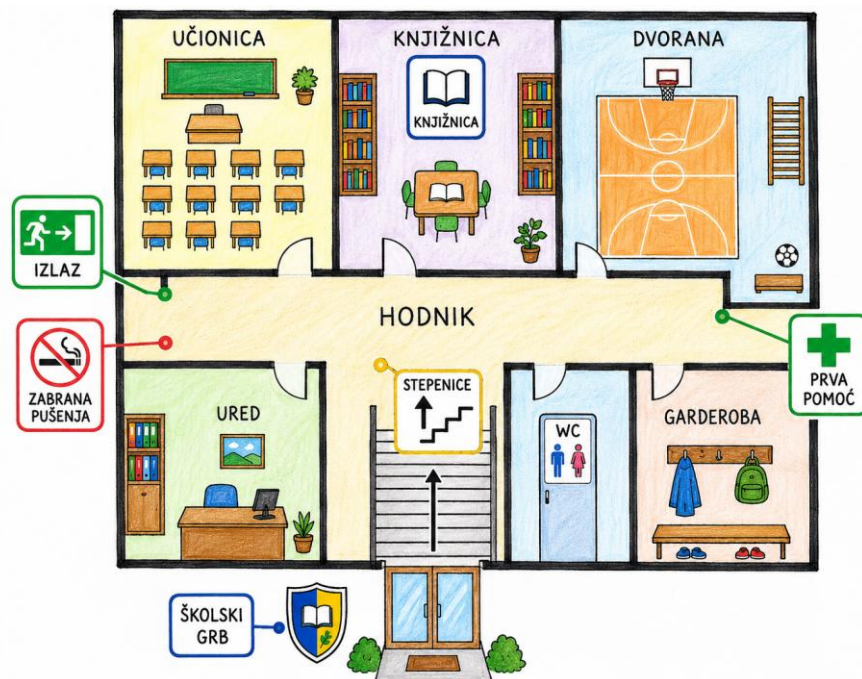
Rješenja mogu biti različita; učenici trebaju razlikovati znakove sigurnosti, upute, zabrane i pripadnosti.

Radni predložak:

izlaz, prva pomoć, zabrana pušenja, smjer stepenica, školski grb,
znak knjižnice i sl.

ZNAK U ŠKOLI	GDJE BI BIO?	ČEMU SLUŽI?
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Mogući primjer rješenja:

Aktivnost 11: Kad znak izostane (individualni rad, 6 minuta)

Učenici će dovršiti tri rečenice: „Kad na raskrižju ne bi bilo znakova...“, „Kad u poruci ne bismo imali nijedan znak osjećaja...“, „Kad kršćani ne bi poznavali križ...“. Cilj je uočiti da znakovi olakšavaju orijentaciju, komunikaciju i pamćenje važnih stvarnosti.

Moguće: bilo bi nesigurnije; teže bismo razumjeli ton poruke; nedostajao bi prepoznatljiv znak koji podsjeća na Kristovu ljubav, smrt i uskrsnuće.

Razgovor:

- Kakav bi bio život bez znakova? (Teže bismo se snalazili, sporije komunicirali i češće pogrešno razumjeli poruke.)
- Čemu služe znakovi? (Pomažu usmjeriti, upozoriti, komunicirati i izraziti dublju, često nevidljivu stvarnost.)

Radni predložak:

REČENICA	DOVRŠI
Kad na raskrižju ne bi bilo	_____ _____

znakova...	
Kad u poruci ne bismo imali nijedan znak osjećaja...	
Kad kršćani ne bi poznavali križ...	

Aktivnost 12: Mala izložba znakova (rad u skupinama, 9 minuta)

Rad u skupinama. Svaka skupina bira po jedan svakodnevni, prometni, državni i kršćanski znak. Na A4 papir pišu samo: naziv znaka, što je vidljivo i što predstavlja. Skupine zatim rade „tihu galeriju“ i na kraju glasaju koji je primjer najjasnije pokazao odnos vidljivoga i nevidljivoga.

Mogući primjer: križ – vidljivo: dvije ukrižene grede; predstavlja: Isusovu ljubav, muku, smrt i uskrsnuće te nadu.

Radni predložak:

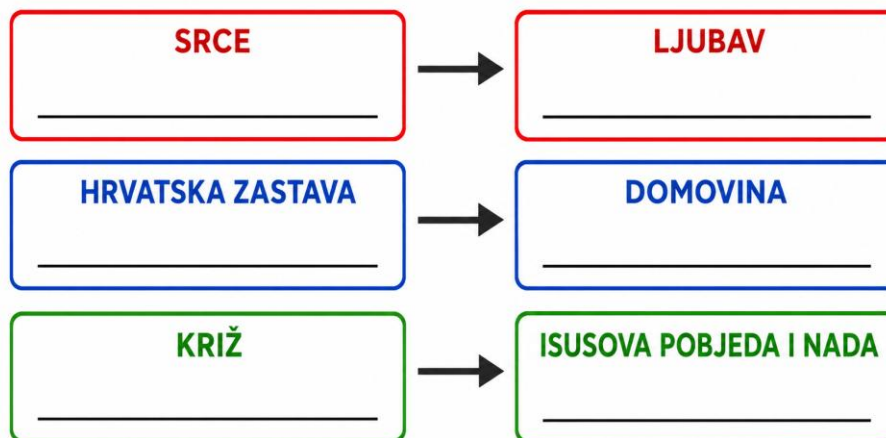
VRSTA ZNAKA	ŠTO JE VIDLJIVO?	ŠTO PREDSTAVLJA?
Svakodnevni		
Prometni		
Državni		
Kršćanski		

Aktivnost 13: Vidljivi znak – dublje značenje (individualni rad – crtanje bojicama, 8 minuta)

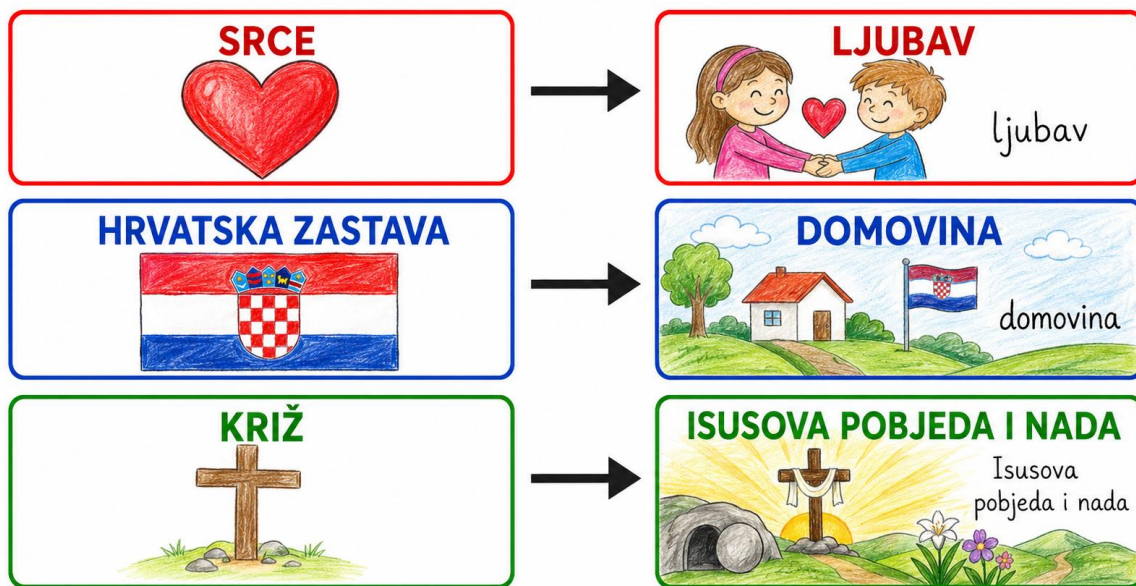
Učenici će u tri reda nacrtati zadane znakove i u susjednom polju slikovno ili kratkom riječju prikazati što predstavljaju: srce – ljubav; hrvatska zastava – domovina; križ – Isusova pobjeda i nada. Nakon rada uspoređuju jesu li značenje prikazali riječju, simbolom ili malom scenom.

Radni predložak:

VIDLJIVI ZNAK – DUBLJE ZNAČENJE

VIDLJIVI ZNAK – DUBLJE ZNAČENJE

Aktivnost 14: Moj znak prijateljstva (individualni rad – crtanje bojicama, 9 minuta)

Učenici će osmisliti vlastiti jednostavan znak prijateljstva koji mora sadržavati tri elementa: znak blizine, znak povjerenja i znak pomoći. Ispod crteža pišu najviše četiri riječi poruke. Dvoje ili troje dobrovoljaca objašnjava kako njihovi vidljivi elementi nose nevidljivu poruku.

Radni predložak:

MOJ ZNAK PRIJATELJSTVA

OVDJE NACRTAJ SVOJ ZNAK

Moja poruka: _____

MOJ ZNAK PRIJATELJSTVA

Moja poruka: Prijatelj pomaže i vjeruje

Aktivnost 15: Poučna priča (frontalni rad i razgovor, 7 minuta)

Vjeroučitelj će pročitati poučnu priču.

Komad drva

Jedan je čovjek imao u svom salonu na vidnom mjestu obješen čudan predmet. Kad ga je netko upitao zašto to tamo drži počeo je pričati.

Jednom sam bio u šetnji s djedom u parku. Bilo je hladno zimsko popodne. Djed je polako hodao za mnom. Imao je slabo srce. Htio sam ići do zaleđenog ribnjaka.

– Mogu li se samo malo klizati? pitao sam djeda.

Djed se bojao za mene. U trenutku kada sam stao na led upozorio me: pripazi... Bilo je kasno. Led je bio prilično tanak i ja sam propao u vodu. Djed je odlomio granu i pružio mi njen kraj. Uhvatio sam se a on me svom snagom vukao, dok me nije izvukao iz rupe u ledu. Plakao sam od straha i drhtao od studeni. Trebao sam toplu kupku i krevet.

Moga je djeda ovaj događaj tjelesno i psihički iscrpio. U noći je dobio srčani udar i umro. Sve nas je to jako ražalostilo.

Otrčao sam do ribnjaka i odande donio granu. Onu granu, kojom je djed spasio moj život a svoj izgubio. Dok živim visjet će na ovom zidu kao znak njegove ljubavi prema meni.

Tako i kršćani imaju u svojim domovima komad drva koji ih podsjeća na ljubav Onoga, koji je za sve ljude dao svoj život.

Bruno Ferrero, digitalni udžbenik, str. 64

Razgovor:

- Zašto je čovjek držao granu na zidu? (Jer ga je podsjećala na djeda koji mu je spasio život.)
- Što je djed učinio kada je dječak propao kroz led? (Pružio mu je granu i izvukao ga iz vode.)
- Na koga kršćane podsjeća komad drva – križ? (Na Isusa koji je iz ljubavi dao svoj život za ljude.)

Pouka: Vidljivi znak može nas podsjećati na veliku nevidljivu ljubav. Križ kršćane podsjeća na Isusovu ljubav i žrtvu za sve ljude.

Aktivnost 16: Zapišimo! (individualni rad uz zajedničku provjeru, 6 minuta)

Učenici će u bilježnici dopuniti definiciju i tri primjera.

Rješenje: vidljiva; nevidljiva / drugu; ljubav; domovinu; Isusovu muku, smrt i uskrsnuće / nadu.

ZNAKOVI U SVAKODNEVNOM ŽIVOTU

ZNAK je _____ stvarnost kojom želimo izreći neku drugu, često _____ stvarnost.

Poljubac ili dar mogu biti znak _____.

Hrvatska zastava predstavlja _____.

Križ kršćanina podsjeća na _____.

Aktivnost 17: Radna bilježnica (individualni rad uz zajedničku provjeru, približno 10 minuta)

Učenici će uz pomoć vjeroučitelja rješavati RB, str. 92–93 (mogu biti i odabrani zadatci po želji).

Aktivnost 18: Formativna provjera (frontalni rad i individualni odgovor, 6 minuta)

Vjeroučitelj čita pet primjera. Učenici na papiriću zapisuju samo Z ako je riječ o znaku s dodatnim značenjem ili P ako je u zadanoj rečenici samo predmet. Nakon svake tvrdnje jedan učenik ukratko obrazlaže.

- Crveno svjetlo na semaforu. (Z – znači stati.)
- Prazna čaša u kuhinjskom ormariću. (P – u toj situaciji samo predmet.)
- Dar uručen prijatelju za rođendan. (Z – pažnja / prijateljstvo.)
- Križ na zidu crkve. (Z – religiozni znak koji upućuje na Krista.)
- Običan komad drveta na hrpi za ogrjev. (P – sam po sebi u toj situaciji nema dodatno dogovoreno značenje.)

Aktivnost 19: Digitalni zadatci (individualni rad ili rad u paru, 10 minuta)

Nedigitalna alternativa: Vjeroučitelj će pročitati tekst poučne priče “Komad drveta” iz aktivnosti 15, a učenici u paru izdvojiti tri koraka: predmet – događaj – značenje.

Aktivnost 20: Mikropauza (frontalni rad, 2 minute)

Vjeroučitelj je koristi po želji u bilo kojem trenutku sata kada opadne koncentracija učenika. To može biti vic, zagonetka, pitalica, kratka šetnja po razredu, pokret ili druga pristojna aktivnost nevezana uz vjeronaučno gradivo.

Pokretna igra „Zrcalo“: vjeroučitelj 20 sekundi pokazuje spore, jednostavne pokrete rukama, bez dodirivanja i bez govora. Učenici ih istodobno oponašaju kao zrcalo. U drugom krugu jedan učenik vodi. Na znak „STOP“ svi se usprave, spuste ruke i nastavlja se rad.

III. ZAVRŠNI DIO – IZRAZI (približno 7–10 minuta)

Aktualizacija:

Vjeroučitelj će odabrati dva ili tri pitanja.

- Koji znak u tvojoj svakodnevici najbrže prenosi jasnu poruku? (Odgovori mogu biti različiti.)
- Zašto znak nije isto što i ono što predstavlja? (Znak je vidljiv, a upućuje na drugu, često nevidljivu stvarnost.)
- Kako križ može utjecati na kršćaninov izbor u nekoj teškoj situaciji? (Može ga podsjetiti na Isusovu ljubav, oprost, nadu i spremnost činiti dobro.)

Sinteza:

Učenici će dovršiti jednu formulu i dodati svoj primjer: VIDLJIVO + ZNAČENJE = ZNAK. Zatim u jednoj rečenici odgovaraju na središnje pitanje.

Mogući odgovor: Primjer: srce + ljubav = znak ljubavi. Vidljivi znak pomaže nam razumjeti ili izraziti stvarnost koja se često ne može vidjeti ni dodirnuti.

Radni predložak:

VIDLJIVO	ZNAČENJE	MOJ PRIMJER
_____	_____	_____

Zaključak vjeroučitelja: Znakovi su dio ljudske komunikacije: vidljivim gestama, predmetima, bojama i slikama izražavamo ono što često nije moguće izravno vidjeti. Kršćanski znakovi, osobito križ, vode vjernika prema dubljoj stvarnosti Božje ljubavi i nade.

Samovrednovanje:

Učenici će bez javnoga izjašnjavanja odabrati jedan putokaz koji najbolje opisuje njihovo razumijevanje.

Domaća zadaća:

Učenici će riješiti, ili dovršiti rješavanje RB, str. 92–93.

Ili:

Učenici će u bilježnicu nacrtati tri znaka iz svojega okruženja i uz svaki napisati najviše tri riječi značenja.

Izborna domaća zadaća: Učenici će kod kuće pronaći jedan predmet koji u obitelji ima posebno simboličko značenje i zapisati samo općenito što predstavlja, bez navođenja privatnih detalja.

Završna molitva:

Bože, hvala Ti za znakove dobrote, prijateljstva i ljubavi koje susrećemo svaki dan. Daj da u križu uvijek prepoznamo Isusovu ljubav i nadu te da i naša djela budu jasni znakovi dobra drugima. Amen.

ili:

Anđele, čuvaru mili...

ili:

Učenici će poslušati pjesmu „Anđele, čuvaru mili...“; 3:36; Autor: Marinko Grubešić; Izvor: YouTube

PREPORUČENI ODABIR ZA 45 MINUTA

Dio sata / odabrana aktivnost	Vrijeme
Uvod, motivacija i najava teme	7 minuta
Aktivnost 1: Obrada teksta / sadržaja	12 minuta
Aktivnost 3: Poruka bez riječi	6 minuta
Aktivnost 8: Križ – jedan znak, četiri poruke	5 minuta
Aktivnost 16: Zapišimo!	5 minuta
Aktualizacija, sinteza, samovrednovanje i molitva	10 minuta

Ukupno: 45 minuta. Mikropauza se koristi samo po potrebi; tada se skraćuje predstavljanje aktivnosti ili završna rasprava.

PRILOZI ZA BRZU UPORABU

Prilog 1: Kratka kontrolna lista za vjeroučitelja

- ☐ Mogu li učenici objasniti znak kao vidljivu stvarnost koja upućuje na drugo značenje?
- ☐ Mogu li navesti najmanje tri svakodnevna znaka i objasniti njihovo značenje?
- ☐ Mogu li razlikovati predmet od znaka prema kontekstu?
- ☐ Mogu li objasniti što hrvatska zastava ili grb predstavljaju?
- ☐ Mogu li objasniti kršćansko značenje križa i navesti barem dvije poruke koje on nosi?